

Poikkeuksellinen säännöllinen työaika. Pelastuslaitos.**Dnro 21/2020, annettu 15.3.2021**

Aluehallintoviraston päätös kumottiin lupaehtojen 1 ja 6 osalta.

Huom. Annettu liitepäätöksenä. Liitteitä ei ole mukana tässä päätöksen lyhennelmässä.

Oikaisuvaatimuksen tekijä: X:n pelastuslaitos

Vireille: 18.12.2020

Oikaisuvaatimuksen kohde: Lounais-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastualueen päätös LSAVI/9935/2020, joka on annettu 19.11.2020 (liite nro 1).

X:n pelastuslaitoksen oikaisuvaatimus ja sen täsmennys sekä henkilöstön edustajien kuuleminen täsmennykseen ovat työneuvoston päätöksen liitteinä (oikaisuvaatimus liite nro 2, täsmennys sekä henkilöstön edustajien kuuleminen liite nro 3).

TYÖNEUVOSTON PÄÄTÖS

Lounais-Suomen aluehallintoviraston tekemän päätöksen LSAVI/9935/2020 lupaehdot 1 ja 6 kumottiin ja ne muutettiin kuulumaan seuraavasti:

1. Säännöllisen työvuoron pituus on enintään 36 tuntia. 24 tunnin (ja mahdollisen 24 tuntia ylittävän mutta alle 36 tunnin) pituisessa työvuorossa tehollinen työaika saa olla enintään 12 tuntia ja 36 tunnin pituisessa työvuorossa enintään 18 tuntia vuorokautta kohden. Mahdollisten alle 24 tunnin pituisten työvuorojen aikainen tehollinen/aktiivinen työaika saa olla enintään kahdeksan (8) tuntia vuorokaudessa.

6. Työvuorot ja niitä seuraavat vapaajaksot on suunniteltava niin, että lupaehdossa 1 tarkoitettua työvuoroa seuraa aina vähintään 72 tunnin pituinen lepoaika. Mainittua työvuoroja ja lepoaikoja koskevaa järjestelyä voidaan kuitenkin muuttaa poikkeuksellisesti työnantajan ja työntekijän sopiman, perustellusta syytä toteutettavan työvuoron vaihdon johdosta. Tässä tarkoitettuja työvuorojen vaihtoja voi olla enintään 10 vuodessa. Vaihdetun työvuoron alkamista tulee edeltää ja sen päättymistä tulee seurata aina vähintään 24 tunnin pituinen lepoaika. Vuorojen vaihdon aiheuttama 72 tunnin pituisen lepoajan lyhentyminen on korvattava vastaavalla vapaalla tasoittumisjakson puitteissa.

Lisäksi lupaehdossa 1 tarkoitettujen työvuorojen väliin on mahdollista sijoittaa enintään kahdeksan (8) tunnin pituisia ammattitaidon ja -pätevyyden ylläpitämiseksi välttämättömiä koulutuksia ja harjoituksia. Niistä kertyneet tunnit on annettava vapaana tasoittumisjakson aikana. Mainittuja koulutus- tai harjoituspäiviä saa olla vuodessa enintään 10. Koulutukset ja harjoittelut on otettava huomioon jo työvuorosuunnittelussa.

Työnantajan on huolehdittava siitä, että työvuorojen välinen lepoaika on riittävä palautumiseen. Riittämätön lepoaika voi rajoittaa vuorojen vaihtojen sallimista, samoin kuin koulutuksen ja harjoituksen järjestämistä, samoin kuin niiden sijoittamisen ajankohtaa työvuorojen välissä.

Lupaan lisättiin seuraavat maininnat numeroitujen lupaehtojen jälkeen:

Lupaehtojen toteuttamisen mahdollisuus riippuu työhön mahdollisesti sovellettavan muun normiston sisällöstä, eikä lupa oikeuta poikkeamaan siitä. Lupa ei myöskään vapauta työvuoroluettelon laatimisesta.

Päätöksen perustelut

Työaikalain (872/2019) 5 §:n 1 momentin mukaan säännöllinen työaika tulee järjestää enintään kahdeksaksi tunniksi vuorokaudessa ja keskimäärin enintään 40 tunniksi viikossa. Työaikalain 25 §:n 1 momentin mukaan työntekijälle on annettava jokaisen työvuoron alkamista seuraavan 24 tunnin aikana vähintään 11 tunnin keskeytymätön lepoaika varallaoloaikana tehtyä työtä lukuun ottamatta. Työaikalain 39 §:n 1 momentin mukaan aluehallintovirasto voi kuitenkin määräämillään ehdoilla myöntää luvan poiketa 5 §:n mukaista säännöllistä työaika, samoin kuin 25 §:n mukaista vuorokausilepoa koskevista säännöksistä työssä, jota tehdään vain aika ajoin sen vuorokautisen työajan kuluessa, jona työntekijän on oltava valmiina työhön.

Aluehallintovirasto on edellyttänyt luvassaan sitä, että enintään 36 tunnin pituista työvuoroa seuraa aina vähintään 72 tunnin pituinen vapaajakso. Aluepelastuslaitos on työneuvostolle toimittamassa lisäselvityksessään tuonut esille, että työvuorot suunnitellaan lähtökohtaisesti niin, että työvuoroa seuraa 72 tunnin pituinen vapaajakso. Käytännössä voi kuitenkin syntyä tarve muuttaa pääsääntöistä työn rytmitystä. Tällöin 72 tunnin pituiselle lepoajalle voi sijoittaa koulutusta. Lisäksi kysymykseen voi tulla eri syistä aiheutunutta työvuorojen vaihtoa henkilöstön kesken. Näissä tapauksissa suunnitellusta lepoajasta saamatta jäänyt lepoaika annetaan myöhemmin luvan mukaisen tasoittumisjakson aikana.

Työneuvosto katsoo, että työnantajan esille tuomat poikkeukselliset tilanteet voidaan ottaa huomioon luvassa, mutta lupaehdot on laadittava täsmällisesti. Työneuvosto pitää työaikasuojan riittävän turvaamisen kannalta välttämättömänä, että vuorojen vaihtoja sekä koulutusten ja harjoitusten järjestämistä, samoin kuin koulutuksen ja harjoitusten kestoja vuorokaudessa, rajoitetaan määrällisesti. Samasta syystä työneuvosto pitää tarpeellisena edellyttää, että mahdollisesti vaihdetun työvuoron alkamista edeltää ja sen päättymistä seuraa aina vähintään 24 tunnin pituinen lepoaika.

Aluehallintovirasto ei ole hyväksynyt työnantajan hakemusta 18 tunnin pituisesta tehollisesta työajasta 36 tunnin pituisessa työvuorossa. Tätä ratkaisua ei ole kuitenkaan perusteltu.

Työneuvosto katsoo tässä tapauksessa –viivytyksen välttämiseksi – mahdolliseksi ratkaista työnantajan oikaisuvaatimuksen palauttamatta sen käsittelyä aluehallintovirastoon. Luvan kohteena olevat Y-pelastajat kuuluvat lentäjän ohella ohjaamomiehistöön. Lentäjää koskee

ilmailumääräyksen OPS M3-2:n säännökset, joiden on kerrottu mahdollistavan 18 tunnin pituinen tehollinen työaika. Näin ollen työneuvoston näkemyksen mukaan on tarkoituksenmukaista sallia vastaava tehollisen työajan määrä Y-pelastajilla 36 tunnin pituisissa työvuoroissa.

Sovelletut lainkohdat

Hallintolain (434/2003) 45 § ja 49 g §:n (581/2010) 1 momentti.

Työaikalain (872/2019) 5 ja 25 § sekä 39 §:n 1 momentin 1 kohta.

Päätös on yksimielinen ja se perustuu puheenjohtaja Ahtelan sekä jäsenten Hjelt, Ilveskivi, Nyssölä ja Rautio mielipiteeseen.